

MESTO KOŠICE

Materiál na zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Košiciach

Názov materiálu	Návrh na udelenie ceny PRO URBE	
Predkladá	MUDr. Richard RAŠI, PhD., MPH, primátor mesta Košice	
Spracovateľ	Referát Archív mesta Košice	
Dátum zasadnutia	18.09.2017	
Číslo spisu	MK/D/2017/00239	
Uznesenie	MZ	MR

Návrh na uznesenie Mestského zastupiteľstva v Košiciach

Mestské zastupiteľstvo v Košiciach podľa § 46 ods. 2 Štatútu mesta Košice

s c h v a ľ u j e

udelenie ceny PRO URBE Dr. h. c. Ing. Rudolfovi Schusterovi, PhD..

Návrh na udelenie verejného ocenenia Mesta Košice Cena PRO URBE

Na základe Štatútu mesta Košice, šiesta časť – Verejné ocenenia mesta, navrhujeme na verejné ocenenie **Cena PRO URBE za rok 2017** pána **Rudolfa Schustera**. Ocenenie navrhujeme za **jedinečný prínos k rozvoju mesta Košice, za budovanie jeho dobrého mena doma i v zahraničí**.

PRO URBE – Pre mesto, je najvyššie ocenenie mesta, ktoré je udeľované občanom za činy, ktoré urobili na prospech mesta Košice. Navrhnutý občan Rudolf Schuster, ktorý bol primátorom mesta i prezidentom republiky, patrí k najvýraznejším osobnostiam v novodobých dejinách Košíc. Bojoval za právne postavenie mesta a presadzoval zmenu názvu predsedu na primátora mesta (1983). Vysoko si váži históriu Košíc, dôverne ju pozná a inšpiráciu z nej čerpal pri mnohých dôležitých rozhodnutiach v prospech mesta. Veľkou inšpiráciou mu bola osobnosť humanistického básnika, diplomata, pedagóga, historika Jána Bocatia, ktorého si mešťania Košíc zvolili v roku 1603 a 1604 za richtára. Tejto historickej osobnosti venoval aj svoje literárne diela. Prijal a presadil koncepciu osláv Dňa mesta, ktoré od roku 1995 slávia Košice ako prvé mesto na Slovensku. Neskôr tento typ osláv prevzali mnohé ďalšie. Mal hlavnú zásluhu na nadviazaní prvého partnerského vzťahu s vtedajším západonemeckým mestom Wuppertal (1980), čo bolo v časoch železnej opony takmer nemožné. Partnerské vzťahy uzavrel tiež s päťmiliónovým Sankt Peterburgom. Výpočet jeho aktivít a činov v prospech mesta a jeho obyvateľov je rozsiahly.

Dr. h. c. Ing. Rudolf Schuster, PhD. sa narodil 4. januára 1934 v Košiciach. Tu vyštudoval aj Strednú priemyselnú školu stavebnú, pokračoval na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave v odbore inžinierske staviteľstvo. Od roku 1960 pracoval ako projektant v Krajskom poľnohospodárskom projektovom ústave v Bratislave a v Slovenskej akadémii vied. V roku 1962 sa s manželkou Irenou vrátil do Košíc a dvanásť rokov (1962 – 74) pracoval vo Východoslovenských železiarňach Košice, najprv ako referent, neskôr ako vedúci sekretariátu a technický asistent podnikového riaditeľa.

Jeho pôsobenie vo verejnej správe sa datuje od roku 1974, keď začal pracovať na Národnom výbore mesta Košice. V rokoch 1983 – 1986 sa stal prvý raz primátorom mesta, potom bol predsedom Východoslovenského krajského národného výboru v Košiciach (1986 – 89). Od 30. novembra 1989 do 30. júna 1990 bol predsedom Slovenskej národnej rady, pôsobil ako veľvyslanec ČSFR v Kanade (1990 – 92) a na Ministerstve zahraničných vecí (1993 – 94). V rokoch 1994 - 1999 pôsobil po druhý raz vo funkcii primátora mesta Košice. V prvých priamych voľbách v máji 1999 bol zvolený za prezidenta Slovenskej republiky. V súčasnosti sa venuje literárnej a prednáškovej činnosti, cestuje a fotografuje. Svoje práce vystavoval na Slovensku i v zahraničí.

Ako primátor sa zapísal výrazným spôsobom do novodobej histórie Košíc. Najvýraznejší a najrozsiahlejší projekt, do ktorého sa pustil, bola rekonštrukcia Hlavnej ulice. Na jeho realizácii sa podieľal osobne, stretával sa s ľuďmi na ulici, pravidelne kontroloval prácu mestských podnikov, komunikoval s občanmi, zbieral ich podnety a dôsledne sledoval ich riešenie. V čase nedostatku pitnej vody v meste stál za výstavbou jej nového zdroja. Neustále zveľaďoval mesto, hľadal riešenia každodenných problémov, ktoré trápili obyvateľov. Má veľkú zásluhu na tom, že centru mesta sa vrátil historický ráz, majitelia sa začali starať o svoje nehnuteľnosti, vyčistili a oživil dvory a pasáže. V zložitých a neustále sa meniacich spoločenských a politických podmienkach to nebolo jednoduché. Dnes si už málokto uvedomí, akú veľkú a rýchlu rekonštrukciu inžinierskych sietí sa v rokoch 1995 - 96 podarilo v centre mesta urobiť.

Historické jadro mesta Košice patrí medzi najnavštevovanejšie slovenské i európske centrá, čo výrazne prispieva k rozvoju cestovného ruchu. Presadil, aby areál Dolnej brány, ktorý sa podarilo odhaliť pri rekonštrukcii Hlavnej ulice, bol upravený ako viditeľná pamiatka. Dnes tu mesto s hrdosťou prezentuje históriu fortifikácie. Unikátne podzemné priestory využíva aj pri Košických slávnostiach vína, ktorých zavedenie v roku 1998 inicioval sám Rudolf Schuster. Do majetku mesta vrátil Historickú radnicu, ktorú sa podarilo zreštaurovať a zriadiť v nej galériu primátorov.

Elegantná Veľká sála Historickej radnice sa zo starého kina premenila na priestor slávnostných stretnutí a kultúrnych podujatí.

V roku 1995 založil tradíciu osláv Dňa mesta, ktoré pripomínajú historický okamih, keď 7. mája 1369 v Diósgyőri kráľ Ľudovít Veľký, ako prvý panovník v Európe, udelil erbovú listinu pre právnickú osobu – mesto. Oslavy Dňa mesta sa stali príležitosťou na obnovenie ďalších historických unikátov, oživenie nových tradícií, sprístupnenie zaujímavých miest, uvedenie atrakcií. Všetky sa stali medzi obyvateľmi mesta obľúbené a vyhľadávané. Výrazne pomohli aj pri zviditeľňovaní mesta, prilákali množstvo domácich i zahraničných turistov, pozdvihli úroveň Košíc medzi európske metropoly. Môžeme spomenúť Košické Vianoce s bohatou výzdobou, ktoré inšpirovali aj ostatné mestá. Nanovo odliaty zvon Urban sa vďaka Rudolfovi Schusterovi po rokoch vrátil do Urbanovej veže, jeho historická podoba na námestie pred ňou. Hlas 22 zvonov znie každú hodinu z unikátnej zvonkohry v parku pri Spievajúcej fontáne. Aj jej tóny, svetlá a vodotrysky ľudia môžu obdivovať vďaka zánieteniu Rudolfa Schustera. Dal pozlátiť helmicu severnej veže Dómu sv. Alžbety. Pamätníci 23 ročníkov Dní mesta spomínajú na rekordný makovník, ktorý mal symbolickú dĺžku výročia udelenia 1. erbovej listiny, aj na makarenu, či inscenované historické scény v uliciach, na Košické Benátky, ktoré majú aj dnes svojich nadšených lodivodov. Ulička remesiel láka do dielní, obchodíkov aj barov, je obľúbeným cieľom a stále inšpiruje na ďalšie aktivity. Podobne obľúbeným cieľom ľudí je altánok i jazierko v Mestskom parku, či brehy Mlynského jarku, do ktorého opäť priviedol vodu. Aj obnovené pozostatky starého hradu nad mestom našli svojich priaznivcov, ktorí iniciatívu Rudolfa Schustera rozvíjajú ďalej v každoročných podujatiach. Jeho zámerom bolo postaviť aj pomník mestskému erbu, v kontinuite myšlienok ho v roku 2002 zrealizoval jeho nástupca Zdenko Trebuľa.

Dôležité osobnosti i obyčajní ľudia obdivujú to, čo ako myšlienka a nápad vzniklo v hlave Rudolfa Schustera a čo do reálnej podoby pomohli oživiť tisíce obyvateľov mesta a nadšencov. Obyvatelia mesta dodnes spomínajú na unikátne koncerty Lucciana Pavarottiho a troch sopranistiek, ktoré sa podarilo do Košíc pozvať vďaka jeho kontaktom, ale aj na množstvo ďalších kultúrnych a umeleckých počínov. Dôsledne rozvíjal vzťahy medzi ľuďmi, podporoval spolužitie národností, cirkví a cirkevných spoločenstiev. Zaslúžil sa o zriadenie konzulátov Maďarska a Českej republiky.

Jeho cesta do vysokej politiky stála na základoch, ktoré získal v komunálnej politike. V nej sa naučil jednať s ľuďmi a riešiť rôzne problémy. Bol prvým prezidentom Slovenskej republiky zvoleným v priamych voľbách a nadhľadne jediným košickým rodákom na tomto poste. Pôsobenie v prezidentskom úrade, ale aj jeho ďalšie významné činy dokumentuje prvá a doposiaľ jediná slovenská Prezidentská knižnica, ktorá z jeho iniciatívy sídli v centre Košíc. Počas päťročného funkčného obdobia absolvoval množstvo zahraničných návštev, zároveň pozval na Slovensko viacero svojich zahraničných partnerov. Niekoľkých z nich v rámci oficiálnej návštevy priniesol do Košíc, absolvoval s nimi návštevu historických pamätihodností a prírodných zaujímavostí, napr. medzevského hámru, návšteva ktorého mala medzi štátnikmi veľký ohlas. S prezidentom Árpádom Göncöm uviedli aj prelomovú publikáciu samospráv Košice – Miškolec „Spoločné storočia v jednom regióne“. Postavenie mesta sa snažil posilňovať prostredníctvom priateľských vzťahov (Hans Dietrich Genscher, Otto Habsburg, Tomáš Baťa, Michail Gorbačov).

Okrem politiky sa presadil aj ako prozaik, dramatik, scenárista, fotograf a filmár. Literárnu činnosť začal spoluprácou so Slovenským rozhlasom v Košiciach. Knižne debutoval cestopisnou knihou Necestami Brazílie (1987). Je autorom takmer štyridsiatky kníh. Okrem prózy, cestopisov a publicistických diel písal scenáre pre rozhlas a televíziu, rozhlasové pásma a literárne predlohy k dokumentom.

Vzorom mu boli predkovia rodom z Medzeva, ktorí učili svoje deti držať spolu a tvrdo pracovať. Jeho manželka Irena, s ktorou vychoval syna a dcéru, celý život hovorila, že Rudolf Schuster sa oženil s mestom. Zmysluplne využíval každý okamih a robí to aj dnes. Na prospech svojho mesta a jeho obyvateľov. Právom si zaslúži byť prvým nositeľom Ceny mesta Košice PRO URBE.